

Nr 18.

Ankom till riksdagens kansli den 29 februari 1916 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln.
(1:a avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1916 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 74 under femte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående förhyrande av ämbetslokaler för marinförvaltningen, Kungl. Maj:t kunde komma att till riksdagen avlåta, till bestridande av vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln bland de extra anslagen å samma huvudtitel för år 1917 beräkna ett belopp av 55,800 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en den 28 januari 1916 till riksdagen avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 35, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet öfver sjöförvarsärenden för samma dag föreslagit riksdagen att till bestridande av vissa hyresutgifter under under femte huvudtiteln bevilja på extra stat för år 1917 ett anslag av 55,800 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa dels till statsrådsprotokollet rörande femte huvudtiteln, sid. 187—189, dels ock till det vid sistnämnda proposition fogade statsrådsprotokollet.

Förevarande anslag är avsett att användas sålunda:

till förhyrande av lokaler för marinförvaltningen	43,000 kronor
» » » » » sjökrigshögskolan	8,000 »
» » » » » kustartilleriets chefsexpedition	3,000 »
» hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona	1,000 »
» » » flottans varvs verkmästareförening i Karlskrona	800 »

Summa 55,800 kronor.

De till förhyrande av lokaler för sjökrigshögskolan och kustartilleriets chefsexpedition beräknade posterna å respektive 8,000 kronor och 3,000 kronor hava alltsedan ifrågavarande extra anslag år 1913 första gången beviljades utgått från detsamma. Enahanda är förhållandet med hyresbidraget till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona å 1,000 kronor, vilket även dessförinnan under flera år utgått från femte huvudtitelns allmänna besparingar. Mot dessa utgiftsposter har utskottet intet att erinra.

Till hyresbidrag till flottans varvs verkmästarförening i Karlskrona har begärts ett belopp av 800 kronor. Enligt vad departementschefen meddelat har Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 23 oktober 1915 från femte huvudtitelns anslag till extra utgifter som bidrag för enahanda ändamål under år 1916 anvisat nyssnämnda belopp.

Med hänsyn till de konsekvenser det skulle kunna medföra att bevilja det sålunda ifrågasatta bidraget, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts framställning i denna del.

Utskottet övergår härefter till förslaget i fråga om förhyrande av lokaler för marinförvaltningen för ett belopp av 43,000 kronor.

Marinförvaltningen är för närvarande till huvudsaklig del inrymd i statens egendom nr 11 Birger Jarls torg. Dessutom är till den 1 juli 1916 för dess räkning förhyrd en lägenhet om 8 rum i Stockholms stads närbelägna hus nr 9 vid samma torg, varjämte sedan några år tillbaka en lägenhet i västra riddarhusflygeln användes för en del av marinförvaltningens renskrivningspersonal.

Utskottet har vid besök i marinförvaltningens nuvarande lokaler funnit, att ämbetsverket är i behov av ökat utrymme och att en del av dess lokaler måste betecknas såsom mindre lämpliga. Att marinförvaltningens lokalfråga sålunda är förtjänt av mycken uppmärksamhet och i en snar framtid bör bringas till en lösning finner utskottet vara ställt utom allt tvivel.

Det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget, som för övrigt endast skulle innebära en provisorisk lösning av föreliggande fråga, finner sig utskottet emellertid icke kunna biträda. Att inrymma ett ämbetsverk av marinförvaltningens betydelse i ett privat hus, i vilket förefinnes förutom butikslokaler m. m. jämväl en biografteater, finner utskottet i och för sig mindre tilltalande och har utskottet, som besett lokalerna i fråga, ingalunda blivit övertygad om att de med hänsyn till rummens beskaffenhet m. m. skulle vara för sitt ändamål fullt lämpliga. Det hyres-

belopp ifrågavarande lokaler skulle betinga, motsvarande 18 kronor 60 öre per kvadratmeter, finner utskottet också synnerligen högt.

Utskottet anser därför, att i avvaktan på att ett lämpligare förslag till lösning av marinförvaltningens lokalfråga kan föreläggas riksdagen och varda av riksdagen antaget, det oundgängligen erforderliga ökade utrymmet bör på mera tillfälligt sätt beredas. För närvarande är i det å riksstaten uppförda extra anslaget till vissa hyresutgifter under femte huvudtiteln ett belopp av 5,000 kronor beräknat till hyresutgifter för marinförvaltningen. Då tillfälle nu bör beredas till förhyrande av ytterligare provisoriska lokaler för detta ämbetsverk, anser utskottet, att nyssnämnda belopp, 5,000 kronor, bör höjas, och torde en summa av 10,000 kronor få anses vara för ändamålet tillräckligt.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må till bestridande av följande hyresutgifter under femte huvudtiteln på extra stat för år 1917 anvisa

a)	till förhyrande av lokaler för marinförvaltningen	10,000 kronor
b)	» förhyrande av lokaler för sjökrigshögskolan	8,000 »
c)	» förhyrande av lokaler för kustartilleriets chefsexpedition	3,000 »
d)	» hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona	1,000 »

eller tillhopa 22,000 kronor

Stockholm den 29 februari 1916.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz, S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, H. H. K. Ericson, G. M. H. Ekelund, C. G. Ekman, J. Nilsson, A. C. Lindblad, A. Pers* och *I. E. G. Svensson* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman, H. Andersson* i Skivarp, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *E. A. Nilson* i Örebro, *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *J. Ström, A. Anderson* i Råstock, *A. R. Lundblad, J. Erlansson* och *J. A. Ingvarson*.

Reservationer:

av herrar *C. J. G. Swartz, O. Jonsson, O. N. Strömberg, H. F. Lamm, H. H. K. Ericson, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, I. E. G. Svensson* och *J. Erlansson*, vilka ansett att utskottets utlåtande och förslag bort hava följande lydelse:

»Förevarande anslag — — — — nyssnämnda belopp.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka det av Kungl. Maj:t begärda hyresbidraget, har i avseende härå velat uttala, att utskottet förutsätter, att den ifrågavarande anvisningen, som är betingad av lokala förhållanden, icke kommer att betraktas såsom stöd för eventuella framställningar om bidrag för ändamål, som i ett eller annat avseende synas vara likartade med det nu förevarande.

Utskottet övergår härefter till förslaget i fråga om förhyrande av lokaler för marinförvaltningen för ett belopp av 43,000 kronor.

Marinförvaltningen är för närvarande till huvudsaklig del inrymd i statens egendom nr 11 Birger Jarls torg. Dessutom är till den 1 juli 1916 för dess räkning förhyrd en lägenhet om 8 rum i Stockholms stads närbelägna hus nr 9 vid samma torg, varjämte sedan några år tillbaka en lägenhet i västra riddarhusflygeln användes för en del av marinförvaltningens renskrivningspersonal.

Sedan länge har marinförvaltningen upprepade gånger framhållit, att de tillgängliga lokalerna vore långt ifrån tillräckliga för att ämbetsverket skulle kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina viktiga åligganden, och därjämte påvisat, att trångboddheten medfört i hygieniskt avseende synnerligen menliga följder. Nu har ämbetsverket anmält, att med de nya arbetsuppgifter, som i följd av senaste försvarsbeslut påvila marinförvaltningen, det icke längre bleve möjligt för ämbetsverket att behörigen fullgöra sina åligganden med mindre tillräckliga ämbetslokaler snarast ställdes till dess förfogande.

Utskottet har vid besök i de ovannämnda lokalerna vid Birger Jarls torg funnit att, då det övermåttan begränsade utrymmet på de flesta avdelningarna och det mindre lämpliga inbördes läget av lokalerna med ett flertal genomgångsrum, i hög grad försvårade arbetet, ett trängande behov av förbättrade lokaler för ämbetsverket måste anses föreligga. Utskottet har även erfarit, att, därest icke rättelse härutinnan med det snaraste vinnes, det icke lär vara uteslutet, att beslutade och högst nödvändiga åtgärder för sjöförsvarets stärkande icke skola kunna inom beräknad tid utföras. Härtill kommer att även ur hygienisk synpunkt åtskilliga tjänsterum äro alltför tätt besatta och att i en del av dem, särskilt i bottenvåningarna, luften är rå och ohälsosam, beroende på husets grundförhållanden. Det torde icke behöva ytterligare framhållas, att dylika anordningar knappast kunna ur hälsosynpunkt försvaras.

I det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet rörande femte huvudtiteln (sid. 187—189) har utförligt redogjorts för de olika undersökningar, som blivit gjorda för att söka bereda marinförvaltningen tillgång till lämpliga lokaler. De hava nu utmynnat i den föreliggande propositionen, som innebär förhyrande för ämbetsverkets räkning på 5 års tid från den 1 april 1916 till den 1 april 1921 i huset nr 6 Mästersamuelsgatan, kvarteret Kvasten nr 6, av erforderliga lokaler om cirka 83 rum, jämte tillhörande toaletterum, väntrum, korridorer, kök m. m. för en årlig hyressumma av 43,000 kronor, vari ingår jämväl ersättning för värme och varmt vatten i toaletter m. m. Kontraktet skulle från hyresvärdens sida icke kunna uppsägas att upphöra att gälla tidigare dag än den 1 april 1926.

Utskottet, som besett jämväl sistnämnda lokaler, har funnit desamma äga avgjorda företräden framför de nuvarande särskilt däri, att de erbjuda tillräckligt stort utrymme. Lokalerna i fråga kunna dock knappast sägas i allo motsvara de krav, som måste uppställas, därest marinförvaltningen skulle för lång tid framåt bliva bunden vid desamma. Detta har Kungl. Maj:t ej heller ifrågasatt.

En ur såväl ekonomisk som andra synpunkter god lösning av marinförvaltningens lokalfråga synes knappast kunna vinnas med mindre å lämplig, staten tillhörig tomt uppföres en särskild byggnad för ändamålet, varvid det torde böra tagas under övervägande huruvida icke i samma hus må kunna beredas plats jämväl för marinens överstyrelse i övrigt. Någon utredning härutinnan föreligger dock icke för närvarande såvitt utskottet har sig bekant.

Emellertid kan, såsom utskottet ovan framhållit, frågan om nya lokaler för marinförvaltningen icke utan betänkliga följder undanskjutas.

Tillfälliga lokaler måste snarast möjligt beredas, och då av departementschefens redogörelse i ämnet framgår, att någon annan mera tillfredsställande utväg icke står till buds, än den nu av Kungl. Maj:t föreslagna anordningen, har utskottet icke velat motsätta sig detta förslag.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till bestridande av följande hyresutgifter under femte huvudtiteln på extra stat för år 1917 anvisa

a) till förhyrande av lokaler för marin-förvaltningen	43,000 kronor
b) till förhyrande av lokaler för sjökrigshögskolan	8,000 »
c) till förhyrande av lokaler för kustartilleriets chefsexpedition	3,000 »
d) till hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona	1,000 »
e) till hyresbidrag till flottans varvsverkmästareförening i Karlskrona	800 »

eller tillhopa 55,800 kronor»

av herrar *H. Andersson*, *C. Persson* och *A. R. Lundblad*, vilka ansett att utskottet bort hemställa

»att riksdagen må till bestridande av följande hyresutgifter under femte huvudtiteln på extra stat för år 1917 anvisa

a) till förhyrande av lokaler för marin-förvaltningen	43,000 kronor
b) till förhyrande av lokaler för sjökrigshögskolan	8,000 »
c) till förhyrande av lokaler för kustartilleriets chefsexpedition	3,000 »
d) till hyresbidrag till sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona	1,000 »

eller tillhopa 55,000 kronor.»

Rättelse

till Statsutskottets utlåtande nr 18.

Å sid. 4 står under *Reservationer*: av herrar *C. J. G. Swartz*, — —
— — *O. N. Strömberg*, *H. F. Lamm*, *H. H. K. Ericson* — — — —
I. E. G. Svensson och *J. Erlansson*,
bör vara: av herrar *C. J. G. Swartz*, — — — — *O. N. Ström-*
berg, *H. H. K. Ericson*, — — — — *I. E. G. Svensson*, *A. R. Lund-*
blad och *J. Erlansson*,

Å sid. 6 står före sista reservationen: av herrar *H. Andersson*, *C.*
Persson och *A. R. Lundblad*,
bör vara: av herrar *H. F. Lamm*, *H. Andersson* och *C. Persson*,

---